

te nemen, te protesteeren tegen dat wat hier gebeurde; zich terug te trekken uit hun deputaatschap. Niets van deze dingen lezen wij. Het wordt eigenlijk een rare geschiedenis. Het meest raadselachtige is nog voor mij geworden, wat U in „De Reformatie” van 25 Febr. schreef omtrent den praeses der Synode, tevens president-curator van de Theol. School, en deputaat voor het verband met de theol. fac. Deze schijnt zelfs voorstander geweest te zijn van een commissie voor onderzoek van afwijkingen van hen, over wier zuiverheid in de belijdenis hij juist tweemaal zoo'n onverdeeld gunstig rapport had helpen uitbrengen.

Hoe toch de Synode in dit moeras gekomen is? Misschien mogen wij van U eenig licht over deze zaak ontvangen. Het is voor mij een vraag of de geschiedenis met het voorstel Polman-v. d. Vegt kerkrechtelijk wel juist gegaan is. Een vraag, die ik tot nu toe ontkennend meen te moeten beantwoorden. Het bovenstaande is één van de gronden voor deze ontkennening.

Tot zoover deze brief. Een enkel ding merkte ik elders reeds op. Er is nog meer te zeggen. Misschien komt ook dat nog.

K. S.

Gereformeerd Jongelingsblad.

„Het Jongelingsblad” interesseert zich voor mijn spreekbeurt, onlangs voor de „Oranjerade”. Het blad meent, dat ik door die spreekbeurt in strijd kom met wat ik in andere gevallen meen. Daar valt over te praten. Zoodra het orgaan precies zal omschrijven hebben, wat dan mijn standpunt is (b.v. inzake het optreden van zijn adviseur Prof. Waterink inzake Calvinistenbond, of inzake de openbare houding van een anderen adviseur inzake een Buchmanconferentie), zal ik met genoegen toelichten. Willen we dan vooraf afspreken, dat we over en weer elkaars stukken onverkort opnemen?

K. S.

Drie nuchtere feiten???

De hoogleeraar Hepp heeft een woord gesproken. Helaas, het is al weer grondig mis.

Hier volgt het stukje in zijn geheel:

Drie nuchtere feiten.

1a. Op 2 Oct. 1936 werd de Synode van Amsterdam, waarop een Commissie voor de „Leergeschieden”, waaronder ook die omtrent de Algemeene Genade, werd benoemd, gesloten.

2a. Op 20 Augustus 1937 ving de hoofdredacteur van „De Reformatie”, lid van de Synodale Commissie, een artikelenreeks aan over „De vergelijking in de gemeene-gratie-leer”.

3a. Eind October, begin November 1937 publiceert een ander lid van de Synodale Commissie een brochure over „De algemeene genade”.

Het eerste publicerende lid duidt het het tweede hoogst euvel, dat het heeft gepubliceerd.

Het bewerkt daarbij de kerkelijke opinie week aan week, wat zijn recht is.

Het zwijgt ervan, dat het zelf in de publicatie is voorgegaan, wat toch niet recht is. Men begrijpe het goed. Ik acht het de eerste zijn in het publiceren zelf allerminst kwaad, maar wel het doen alsof het niet zoo ware.

En bovenal het trekken van verstrekkende conclusies op grond daarvan.

Niettemin hoort het tweede lid van deze Commissie dit alles en nog veel meer geduldig aan.

Hij is er waarlijk niet belust op zijn medelid in het zonnetje te zetten.

HEPP.

Overgenomen uit „Credo”.

Hoe is 't mogelijk: in zoo weinig regels zoo veel misverstand? Hier volgen andere nuchtere feiten:

a. Volgens „De Standaard” van 10 Sept. 1936 heeft ondergeteekende in de zitting der Synode van dien zelfden dag opgemerkt:

„Nu zegt men, dat in de pers over de leergeschieden-kwesties moet worden gezegd (als de door de meerderheids-conclusie bedoelde commissie wordt ingesteld), doch de rapporteur Prof. Hepp heeft vlak vóór de Synode zijn eerste brochure doen verschijnen. Spr. heeft tegen dit laatste geen bezwaar, doch men zegge dan niet, dat er in de pers gezegd moet worden.”

Deze woorden zijn natuurlijk niet letterlijk door mij gesproken; het is een verslag van vrije Journalisten. Het klopt echter op de in geding zijnde punten wel met het verslag, opgenomen in „De Reformatie”, 18 Sept. 1936, bl. 433, kolom 1.

b. In diezelfde vergadering des middags heeft Prof. Hepp opgemerkt (volgens verslag, opgenomen in „De Reformatie” 18 Sept. 1936, bl. 433, kolom 2):

„Natuurlijk wil niemand alle polemiek verbieden. Over spr.'s brochures wil hij thans niet spreken. Daarvoor moet de uitgever maar propaganda maken.”

c. Dadelijk is dus gezegd, dat niemand er aan denken zou, het veld aan Prof. Hepp alleen te laten. Dat ik dus ergens van zou zwijgen, zooals Prof. Hepp beweert, is onwaar.

d. Even onwaar is het, dat ik in publicatie (betreffende de algemeene genade) zou zijn „voorgegaan”. De hoogleeraar Hepp vergeet hier, dat zijn uitgever inderdaad reeds had aangekondigd, dat we van Prof. Hepp een algemeene-genade-brochure zouden krijgen. Hij vergeet bovendien, dat, vóórdat ik in Aug. 1937 thetisch ging schrijven over de algemeene genade, inmiddels Prof. Hepp alweer was verder gegaan met brochure II, over zijn collega Vollenhoven, en brochure III, weer over denzelfden. En hij weet natuurlijk, wat er, ook door mijzelf, zooal gezegd is over het tegelijk in de commissie van 8-zitten én het buiten die commissie om zijn medeleden beschuldigen op de bekende manier. Hij weet natuurlijk ook, wat hij daarop geantwoord heeft, dit alles, vóórdat ik in Aug. 1937 ging schrijven. En dat hij van dit alles „zwijgt”, vind ik, nu hij over deze dingen spreekt, onbehoorlijk, en misleidend.

e. Hoe arm deze apologie van Prof. Hepp is, kan ook hieruit blijken, dat ik vóór Aug. 1937 een poging heb gedaan, om met Prof. Hepp eens aan 't praten te komen over de kerk. Nauwelijks was ik hoogleeraar, of Prof. Hepp publiceerde in den Amsterdamschen almanak een artikel inzake de kerk, waarin (blijkens eigen getuigenissen omtrent de door Prof. Hepp doorworstelde literatuur) ook ik, met Dr. Feenstra, Dr. den Houting, etc. beschuldigd werd van „snijden in het hart der Reformatie”. Op dit van fouten doorspekte artikel heb ik toen geantwoord; van repliche kwam weer niets. Toen kwam Prof. Hepp in 1936 met zijn aankondiging van een brochure inzake de kerk, anno 1936. Ik heb nadien het rationeel gevonden, dat Prof. Hepp en ik eens zouden spreken over de kerk; maar er is niets van gekomen. Als trakade De Reformatie brochure inzake de kerk komt, zal tusschen Prof. Hepp en mij nog het eerste woord over de kerk gesproken moeten worden. En dan wordt het volk nog verteld, dat „er wel degelijk ge-

baarheid als geschiedschrijver een geweldige deuk. Het zal wel daaraan zijn toe te schrijven, dat men in dit verband van schriftgeleuvige zijde zich vooral heeft gespitst op de chronologische rechtvaardiging van dit bericht, en de theologische interpretatie ervan min of meer heeft verwaarloosd.

Wat nu die chronologische moeilijkheid betreft: in den laatsten tijd zijn de papieren van Lucas wel weer gerezen. De nieuwere commentaren neigen in vrij sterke mate ertoe, aan de nauwkeurigheid van Josephus te twijfelen. Niemand spreekt zich meer zoo stellig uit ten nadeele van Lucas, als indertijd Schürer dat deed, om nu hem alleen maar te noemen.¹⁾ Deze toch nam wel aan, dat Cyrenius (of Publius Sulpicius Quirinius) al eerder stadhouder was geweest over Syrië. Hij noemt als tijd de jaren 3—2 v. C. Maar deze periode kan onmogelijk dezelfde zijn, als die, waarin volgens Josephus de beschrijving viel.²⁾ En dan betoogt hij in den breede, dat de mededeeling van Lucas onhoudbaar is. Zahn betoogde daarentegen, dat de vergissing lag bij Josephus.³⁾ Men wees er op, dat het door Lucas gebedigde woord niet persé behoeft te beteekenen, dat Cyrenius toen stadhouder was van Syrië. Het is ook de titel van iemand, die met een bijzondere missie werd belast⁴⁾, de titel van den legaat⁵⁾, of van den „Finanzprokurator”.⁶⁾ Bovendien scheen een door Ramsay gevonden inscriptie het aannemelijk te maken, dat die vroegere werkzaamheid van Cyrenius in Syrië, hetzij als stadhouder of anderszins, aanmerkelijk vroeger was te stellen; volgens sommigen 11—8 v. C.⁷⁾; en volgens anderen ± 5 v. C.⁸⁾ Al is alles nog niet volkomen opgehelderd, ons geloof, dat Lucas zich

1) Gesch. d. jüd. Volkes, I, 5. Aufl. 508—543.

2) Schürer, a.w. 322f.

3) Zahn, Lukas, 129—135; zie ook Exkurs IV (S. 751—755).

4) Zahn, ad loc.; Rengstorff, (N. T. Deutsch III) 28.

5) Schlummer—de Boer, 360.

6) Pickl, Messias König Jesus, 272.

7) Deissmann, L. v. O. 4f.; vgl. Bouma, Bijb. Hdb. II, 8v. en Greijdanus, ibid. 190v.

8) Schlummer—de Boer 581; vgl. daarbij Schürer, a.w. 323.

sproken is”. Ik treed hier niet in bijzonderheden. Desgewenscht kan men ze krijgen.

f. Bovendien: die artikelen van mij uit Aug. 1937 hebben een totaal ander karakter dan die brochures van Prof. Hepp. Wordt daarin een commissieel beschuldigd? Worden daar citaten letterlijk aangehaald, zonder bronvermelding? Er is geen sprake van. Het is doodgewoon een gesprek over gemeene gratie; waarin Prof. Hepp voor mij eenvoudig niet bestaat.

g. Hier geeft Prof. Hepp derhalve geen „drie nuchtere feiten”, maar, nuchter gesproken, een verwringing van feiten. Dat Prof. Hepp „geduldig” aanhoort, geloof ik niet. Geduld is de naam voor een deugd. In heel dat laten loopen van onware beweringen zie ik geen blijken van deugd, maar van methoden, die zelfs bij ongelovigen niet zouden worden verdragen. En als Prof. Hepp soms meent, dat ik hem „in het zonnetje wil zetten”, dan heeft hij van wat ik onder broederlijkheid versta, nog maar een heel klein beetje begrepen. Trouwens, hij zegt het ook zoo niet. Maar men mocht het eens denken...

K. S.

Een Nationale Hymne.

Martien Bevershuis: de kracht van 't landt bestaat. — Bosch en Keuning N.V., Baarn.

Het viel te verwachten, dat de geboorte van een prinses vele pennen in beweging zou brengen, om de betekenis van het heuglijk feit te vermelden. Deze verwachting is niet beschaamd. De stroom is nog niet tot staan gekomen, nog wast de vloed.

Het boek dat ongetwijfeld een bijzondere plaats inneemt, is het fraai uitgevoerde gedicht van Martien Bevershuis, om zijn niterlijk reeds een te waardeeren bezit.

Bijzonder is het ook door zijn vorm: een hymne als drama geschreven. Immers de hymne is een verheven, meestal godsdienstig gedicht, bij uitstek lyrisch, als ontboezeming van de felle ontroering van den dichter. Het drama daarentegen bevat wel een lyrisch gedeelte, maar is in wezen episch, verhalend min of meer objectief een grootsch gebeuren, dat de dichter als van een afstand beschrijft.

Toch is de combinatie van deze twee genres hier tot een goed geheel geworden. De wisselende stemmingen van den dichter worden vertolkt door personen, die geen eigen bestaan leiden, maar slechts de gevoelens van den dichter vertolken. Zuiver allegorisch, als in een zeker soort middel-eeuwsche drama's, zijn ze niet, daar vooral in het eerste deel de abstracte begrippen gepersonifieerd worden door een historisch persoon. Het verleden, heden en toekomst spreken door stemmen, die samen het gevoel uitdrukken, dat den dichter bezielde bij de geboorte van het kind, dat in het heden den band weer verstevigt, die ons bindt aan het groote Oranjehuis en nieuwe uitzichten opent naar de toekomst.

Prachtig van beeld en toon is reeds dadelijk de

niet vergiste, wordt door de feiten eerder bevestigd, dan geschokt.⁹⁾

Maar wat ons nu meer interesseert, dat is de waarde van deze mededeeling in het groote raam der openbaring. Nu is het opmerkelijk, dat Lucas in zijn tweede boek op deze beschrijving terugkomt, en dan in dat verband enkele dingen noemt, die voor het verstaan van ons vers belangrijk zijn. Ik heb het oog nu op Hand. 5:37. Want dat hij daar dezelfde beschrijving bedoelt als hier, stemt ieder wel toe.¹⁰⁾ En nu verhaalt hij daar, dat deze beschrijving den stoof gaf tot den opstand van Judas, den Galileër. Deze bestuursmaatregel, waarvan men tot dusver verschoond was gebleven, bracht een ontzaglijke opwinding teweeg onder het joodsche volk, en leidde tot de slichling van de fanatiek-nationalistische partij der Zeloten; de partij, die zich voortaan heel sterk zou laten gelden, en vooral bekend is uit het felle verzet tegen het romeinsche regiem in den laatsten tijd, onmiddellijk voor den ondergang van Jeruzalem. Maar bij scherp toezien bemerkt men de sporen van het Zelotisme ook gedurig in de evangeliën.¹¹⁾ Zoo wordt het jaar van Christus' geboorte ook het aanvangsjaar van het revolutionaire Zelotisme. Niet, dat er voor dien tijd nog geen praeformatie daarvan was geweest. Na de verovering van Jeruzalem door Pompejus in 63 v. C. bleef het in Palestina eigenlijk altijd onrustig. De vreemde heerschappij bracht een sterke gisting met zich mee, die voortdurend in relletjes zich openbaarde. Judas' vader Hizkia had zijn patriotisme al met den dood moeten boeten. Maar de zucht naar vrijheid bleef bestaan, en, vanuit bergholen veelal, het den regerende vorst lastig genoeg maken. Toch bereikte men op deze manier niet veel. Herodes wist deze

9) Bouma en Greijdanus (zie aant. 7); Rengstorff, a.w. 28; Deissmann, 231f. Pickl, a.w. 271—281, meent, dat er geen tegenpraak is tusschen Lc. en Jos.

10) Ook Schürer, 543.

11) Bornhäuser, Geb. u. Kindh., 97; Rengstorff, 29; Zahn, 124; en vooral Pickl, passim; en Kittel, Th. Wtb. II, 886, 36ff.

POPULAIR-WETEN: SCHAPPELUKE SCHEISEN

Augustus' registratie: Davids restauratie

(Bij Luc. 2: 1, 2.)

III.

De consolidatie van Davids troon.

We zagen dus, dat de beschrijving van Augustus, die nu voor het eerst zich uitstrekte ook tot Israël, feitelijk beteekende de opheffing van Davids troon, en van de afzondering van Abraham. Het scheen nu wel, alsof „Babel” hiermee een beslissenden voorsprong verkreeg op de „stad Gods”, alsof de antichrist een definitieve overwinning behaalde op den Christus Gods, al dadelijk op het moment van Zijn geboorte. Toch is dat niet meer dan schijn. Want God handhaaft hier het werk van Zijn verlossing, zooals Hij dat in de afzondering van Abraham begonnen was, en het een zeker hoogtepunt had doen bereiken in de verheffing van David. En de antichrist moet nu zijn plaats gaan ruimen voor den Christus. Niet maar onlangs de beschrijving, maar juist tengevolge daarvan.

Want de mededeeling van Lucas aangaande die beschrijving houdt nog iets meer in. Langen tijd heeft het aan de exegeten nogal wat moeite gegeven, wat men met dit tweede vers beginnen moest. Want van critische zijde werd betoogd, dat Lucas zich hier heel erg had vergist. Hij plaatst deze beschrijving onder Cyrenius omstreeks het jaar 6 vóór het begin onzer jaartelling. En uit Josephus zou blijken, dat Cyrenius pas als stadhouder optrad in het jaar 6 na den aanvang van onze jaartelling, en toen ook eerst deze beschrijving had plaats gevonden. En waar men meende, dat de mededeelingen van Josephus geloof verdienen, zou Lucas zich dus 10 à 12 jaar hebben vergist; en daarmee kreeg natuurlijk zijn betrouw-

Proloog. 2 groepen schapen trekkende vliegster, huis, ges

Eén voer- over vele en brange ons allen

De Mar- verleden waarin de De deugd sierden lijkt in p die eigen lem van berg, de Liefde in lem III, in Koning leden mel Als vo koor, dat loof bezir

Has doo zoo Een mas drei O! mag En om doo doo

Het het der versel rend wee gewest u de geest i hodem is, op van v en zijn C het kind, Zuiver komst be verwacht, drickleur, Welens kunde, de kind:

Wij z in Vo Zoo n Voor

Het da dramatisel van God

revolution dien was l teveel loc elkaar hae dood, voo het verzet den, na d daan: Ze J gingen tot de overn Messias n steek toeg tot nu to men van niet de be bittering v dadelijk d dooven. M politieke i lijken, alle blijven tro het verlies groep (de weten. En tegenover andere m de Sadduc de Zeloten hebben ge nooten tot bereid wa wanneer i erkennen. Farizeën i Romein lu onder het de partij spanning, in de beke schatting geworden 12) Pickl, antichristelijk

onderheden.

Aug. 1937
brochures
missiedig be-
aangehaald,
e van. Het
atie; waarin
rie nuchtere
ringing van
t, geloof ik
In heel dat
geen blijken
ongeloovigen
Hepp soms
zetten", dan
versta, nog
vrouwen, hij
ht het eens

K. S.

UNST

van 't landt
V., Baarn.

te van een
rengen, om
vermelden.
te stroom is
it de vloed.
ndere plaats
ht van Mar-
eds een te

een hymne
ymne is een
t, bij uitstek
e ontroering
en bevat wel
episch, ver-
olsch gebeud
d beschrijft.
twee genres
e wisselende
vertolkt door
eiden, maar
er vertolken.
oort middel-
r vooral in
n gepersoni-
persoon. Het
a door stem-
ten, dat den
het kind, dat
vigt, die ons
nieuwe uit-

s dadelijk de

erder beves-

rt, dat is de
groote raam
ik, dat Lucas
rijving terug-
lingen noemt,
elangrijk zijn.
Want dat hij
s hier, stemt
laar, dat deze
opstand van
atregel, waar-
as gebleven,
eweeg onder
stichting van
r Zeloten; de
ou laten gel-
s verzet tegen
n tijd, onmid-
uzalem. Maar
ooren van het
gelien.¹¹⁾ Zoo
ook het aan-
otisme. Niet,
ormatie daar-
an Jeruzalem
t in Palestina
heerschappij
te, die voor-
Judas' vader
en dood moe-
heid bleef be-
tel den regee-
Toch bereikte
des wist deze

ngstori, a.w. 28;
ent, dat er geen

gstori, 29; Zahn,
h. Wtb. II, 880,

Proloog. Zoals de uitzwermende bijen zich samen-
groepen om de koningin, de huiswaarts keerende
schapen gehoorzaam den hamel volgen, de weg-
trekkende zwaluwen de koers nemen van de voor-
vliegster, zoo volgt geheel een volk zijn vorsten-
huis, gesymboliseerd in dit kind.

Eén voere ons aan, die zichzelf gevoerd weet
over vele geslachten door 't luimige lot
en brenge, waar 't hart om zóó luid gerumoerd
ons allen naar vrede en eenheid — in God. [heeft,

De Man met de Vlag leidt de stemmen van het
verleden in, door te wijzen op de bewogen tijden,
waarin de Oranjes waakten voor 's lands behoud.
De deugden die de afstammelingen van dit huis
sierden, worden sprekend ingevoerd, verpersoon-
lijkt in prins en vorstin, die in hooge mate
die eigenschappen vertoonden. De Trouw in Wil-
lem van Oranje, het Geloof in Juliana van Stol-
berg, de Heldhaftigheid in Frederik Hendrik, de
Liefde in Louise de Coligny, het Beleid in Wil-
lem III, den Stadhouder-Koning, de Toewijding
in Koningin Emma. Een koor verbindt het ver-
leden met het heden.

Als voorbeeld moge ik hier geven het fraaie
koor, dat het teedere en toch kracht gevende ge-
loof bezingt van Juliana van Stolberg:

Haar wand'len was een reis omhoog
door licht en leed, een regenboog,
zoo is zij ons verschenen.
Een liefde, die het groot omving,
maar den Spanjoel eens vuren klink
dreigende om hem henen.
O! dat uit haar een heilige sprank
mag gloeien in die jongste rank —
En laat ons die beschutten mogen,
om Harentwil, het hart bewogen
door dank
door dank.

Het heden spreekt bij monde van de stemmen
der verschillende provincies en koloniën. Schitte-
rend weet de dichter het kenmerkende van elk
gewest uit te laten komen. Hoe verschillend ook
de geest der bevolking en de structuur van den
bodem is, uit die verscheidenheid klinkt één stem
op van vreugde en saamhoorigheid. Nederland
en zijn Overzeesche Gewesten scharen zich om
het kind, waaraan zij hun toekomst toevertrouwen.
Zuiver abstract zijn de stemmen die de toe-
komst bezingen, zooals de dichter die biddend
verwacht, als ook daarin blijft wapperen de oude
drickleur.

Wetenschap, handel, landbouw, zeevaart, staat-
kunde, defensie en kunst beloven het pasgeboren
kind:

Wij zullen het steunen, leiden en dragen,
in Voor- en Tegenspoeds daagsch gegons —
Zoo moge het zelve ons eenmaal schragen —
Voor beiden wij bidden: God zij met ons!

Het dankgebed voert de Hymne boven het
dramatische gebeuren weer uit tot de aanbidding
van God en de bede:

revolutionaire actie vrijwel te vernietigen. Boven-
dien was het voor de patriotten een nadeel, dat ze
teveel lokaal werkten, en bijna geen contact met
elkaar hadden. En zoo liep de beweging eigenlijk
dood, vooral toen de Farizeën, die aanvankelijk
het verzet steunden, het hoofd in den schoot leg-
den, na de bittere ervaringen, die men had opge-
daan. Ze kwamen tot de overtuiging, dat alle po-
gingen tot vruchteloosheid waren gedoemd, gezien
de overmacht van Rome; althans, zoolang de
Messias niet gekomen is. Daarmee was de doods-
steek toegebracht aan de revolutie, gelijk men die
tot nu toe had gepleegd. En waarschijnlijk zou
men van verderen opstand hebben afgezien, als
niet de beschrijving was gekomen. Want de ver-
bittering wordt nu zoo groot en zoo algemeen, dat
dadelijk de vlam weer uitlaat zonder weer te
dooven. Met deze beschrijving verandert heel het
politieke aspect van Israël. De adel, de aanzien-
lijken, allen die voorname betrekkingen bekleeden,
blijven trouw aan Rome; ze vreezen bij opstand
het verlies van hun positie; en daarom heeft deze
groep (de Sadduceën) niets van revolutie willen
weten. En de Farizeën, hoezeer ze dogmatisch ook
tegenover de Sadduceën staan, gaan, al is het uit
andere motieven (zie boven), in deze kwestie met
de Sadduceën mee; en maken met hen front tegen
de Zeloten, zooals die zich onder leiding van Judas
hebben georganiseerd. Judas bewoog zijn landge-
nooten tot den afval; ze deden zonde, wanneer ze
bereid waren, den Romein belasting te betalen, en
wanneer ze naast God sterfelijke heeren wilden
erkennen.¹²⁾ Dogmatisch gaan ze volkomen met de
Farizeën mee. Maar hun houding tegenover den
Romein haten ze. En zoo brengt deze beschrijving
onder het volk een totale verschuiving, wat betreft
de partijgroepering; en een hevige onderlinge
spanning, die wel de klassieke formulering vond
in de bekende vraag: is het geoorloofd den keizer
schatting te geven? Augustus' registratie is zoo
geworden een wezenlijk constitutieve factor in den

12) Pickl, 13—34; een bewijs, dat men iets heeft van de
antichristelijke tendenzen achter de beschrijving.

Hoed Oranje's Huis en hoven,
maak verdeeldheids stem weer stil.
Enkel in U te gelooven,
zegen ons, om Christus' wil.

Het gedicht verscheen als eerste Elekerlyc-boek,
dat wil dus zeggen dat het bestemd is voor ieder-
een, een volksboek in den goeden zin van het
woord. Of de dichter er in geslaagd is den volks-
toon te treffen, zal nog moeten blijken. Gedichten
worden niet veel gelezen, en velen zullen zich
misschien daarom afgeschrikt gevoelen door den
omvang van deze hymne. Maar hoewel het boek
in opdracht van de uitgevers gemaakt is, vertoont
het nergens het kenmerk van een maakwerk. Wel
is het vooral berekend ook voor declamatie en de
radiovoordracht deed zijn goede kwaliteiten in dit
opzicht voortreffelijk uitkomen. De groote wel-
luidendheid, de krachtige dictie, de beeldende taal
maken het tot een genot voor het oor.

Door de zeer vele alliteraties krijgt het vers
soms een ietwat gewrongen vorm, maar onduide-
lijk wordt het niet, als men het goed leest, dus
met aandacht proevend de klankwaarde.

Nationaal door zijn inhoud, zuiver christelijk van
stemming is het gedicht een aanwinst voor onze
christelijke vaderlandsche literatuur.

Gr.

H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Moeten en niet-kunnen.

Twee waarheden leert ons de Schrift, die den
prediker van het Evangelie wel eens in de war
brengen en hem doen vragen: „hoe moet ik daar
nu mee aan, hoe geef ik die beide waarheden hun
recht, zonder er door te breken de kracht van
mijn prediking?”

Ook zijn er niet weinigen onder Gods volk, die
in hun leven de harmonie tusschen deze beide
waarheden maar niet kunnen vinden.

Ik bedoel dit.

Aan den eenen kant leert de Schrift heel duide-
lijk, dat wij moeten gelooven.

Aan den anderen kant wordt ons gezegd, dat wij
tot gelooven van nature gansch onbekwaam zijn.
Zet maar eens naast elkander het woord van
Jezus in Markus 1:15: „Bekeert u en geloof het
Evangelie” en dat in Joh. 6:44 „Niemand kan tot
Mij komen tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft
hem trekke”.

En de beide draden, die wij in deze twee woor-
den zich aan ons zien vertoonen, loopen heel den
Bijbel door.

Natuurlijk mag geen mensch trachten, noch in
zijn bearbeiding van anderen, noch voor zijn eigen
leven, één van deze twee te negeren.

Dat zou zijn geweld doen aan Gods
openbaring.

gang van Christus' ambtsdienst.

Op het oogenblik van Zijn geboorte raakt het
volk verdeeld in twee kampen, en Christus komt
straks daartusschenin te staan. Aan den eenen
kant treffen we het volk met zijn aardse, d.w.z.
fel-nationalistische Messias-verwachting; en zij ver-
wachten, dat Jezus hen uit de vernedering en de
tyrannie van Rome zal verlossen. Jezus weet, dat
ze zullen komen en Hem met geweld koning maken
(Joh. 6:15); en nog op den dag van Zijn hemel-
vaart vragen de discipelen, of Hij in dezen tijd
aan Israël het koninkrijk zal oprichten, of Hij den
troon van Zijn vader David nu weer gaat her-
stellen. Aan den anderen kant vreest het San-
hedrin gedurig, dat Hij den opstand zal beginnen,
en die vrees neemt telkens toe. Tot tenslotte
Kajafas het college aan het verstand gaat brengen,
dat ze Hem uit den weg moeten ruimen; want
indien ze Hem alzo laten geworden, de Romeinen
zullen komen en wegnemen beide onze plaats en
ons volk. Dat zegt hij niet, om zijn eigenlijk motief
te verbergen; dat is werkelijk in de oogen van alle
leidende figuren het groote gevaar, dat dreigt. En
zoo zijn er veel meer gegevens, dat de eene groep
Zijn dood zoekt, omdat men vreest, dat Hij den
strijd tegen Rome zal beginnen, terwijl de andere
groep dat juist van Hem verwacht. Uit vrees voor
Zijn zelotische actie hebben de leiders Hem over-
geleverd aan Pilatus. En het volk geeft Hem ook
over, omdat men in Hem is teleurgesteld. Zoo is
het, althans voor een zeer belangrijk deel, de span-
ning tusschen de beide groepen, die Christus aan
het kruis bracht; maar die spanning heeft als
achtergrond de beschrijving.

En dat wil dus zeggen, dat God, op het oogen-
blik van Christus' geboorte, reeds den weg baant
voor Golgotha. In de beschrijving van Augustus
legt Hij al den grondslag voor Christus' bloedstor-
ting. Maar daarin ook voor de volkomen restau-
ratie van Davids troon. Immers, Christus heeft Zijn
troon gegrond op Zijn eigen bloed. Hij is gehoor-
zaam geworden tot den dood des kruises; daarom
heeft God Hem ook uitermate zeer verhoogd.

Ook zouden wij daardoor elkander en onszelf
schade doen.

De groote vraag is echter (en juist daarin dwaalt
men telkens), welke plaats aan ieder van die twee
waarheden in de prediking en in eigen leven ge-
geven moet worden.

Het lijkt mij toe, dat de oplossing van die vraag
gemakkelijk kan worden gemaakt door het trek-
ken van een parallel.

Ik bedoel daarmee dit.

In de Schrift wordt ons geleerd de praedesti-
natie.

Van eeuwigheid af staan, onuitwischaar, in
Gods Boek geschreven de namen van hen, die
zullen zalig worden en de namen der verworpenen.

Het spreekt vanzelf, dat deze ontzaglijke waar-
heid in de prediking en in het leven niet mag
worden verdoezeld.

Maar, ieder, die Schriftuurlijk de dingen ziet, be-
grijpt, dat men in de prediking (om daar nu bij te
blijven) nooit bij het aanbod van Gods genade in
Christus, de uitverkiezing te pas mag brengen in
dezen vorm, dat men zou zeggen: „ja, dat is nu
wel waar, dat wie in Christus geloofd zalig wordt,
maar — denkt er aan, dat is alléén voor de uit-
verkorenen; de verworpenen zullen daar nooit
deel aan krijgen”.

Wie op die manier preekte zou in het hart der
hoorders de vraag der radeloosheid doen rijzen:
„maar zou ik wel een verkorene zijn, zou het wel
voor mij wezen?”

De waarheid der verkiezing krijgt zijn beteekenis
eerst wanneer wij geloofd hebben. Zoolang ik
dat niet heb gedaan, behoort de verkiezing tot de
verborgene dingen, die voor den Heere onzen
God zijn.

Eerst als ik geloofd heb weet ik, dat ik een
uitverkorene ben en dan krijgt die waarheid der
praedestinatie voor mij zijn heerlijke beteekenis.

Dan laat zij mij zien, dat alles uit God is, dat
daarom Hem alléén de eere toekomt, maar dat ik
nu ook eeuwig in Zijn hand veilig ben.

Wie, vóór dat hij geloofd, zich met de vraag
naar zijn al- of niet-verkoren-zijn gaat bezig hou-
den, komt altijd verkeerd uit.

Zoo nu is het ook met de zaak van het moeten
en toch niet kunnen gelooven.

Mij is de eisch opgelegd als Dienaar des Woords
om allen die mij hooren te zeggen: „bekeert u en
geloof het Evangelie”.

Ik mag daaraan niet verbinden de prediking:
„gij moet wel, maar — gij kunt het van
u zelf niet”.

In dien vorm komt deze waarheid in de Schrift
nergens voor.

Heeft ooit Johannes de Dooper, hebben ooit
de apostelen in dien vorm de onmacht des men-
schen gepredikt?

Natuurlijk kan God Almachtig ook door een
dergelijke evangelieverkondiging zondaars tot het
geloof brengen.

Maar dan is dat ondanks de prediking. Van een
prediking als ik daar teekende kan niet anders
verwacht worden dan dat de hoorders zeggen

En dat is nu het wonderlijke van die beschrij-
ving. Augustus moet dat doen, om zijn rijk, het rijk
van den antichrist, te bevestigen. Maar als hij het
doet, dan graaft hij meteen zijn eigen graf. Als hij
het wilt, dan juist moet hij verliezen. Hij kan niet
anders dan verliezen. Deze beschrijving heeft hij
noodig voor zijn triomf, maar die wordt toch ook
zijn nederlaag. Babels spraak wordt nu opnieuw,
en nog veel majestueuzer, verward. Augustus
bouwde Babel door de beschrijving; en God laat
hem begaan. Want Hij gaat door diezelfde registra-
tie Babel verstoren. Wie zou ook tegen God strij-
den, die den vijand, zonder dat hij het vermoeden
kan, met zijn eigen wapens verteert? Dus mag
daar een dogma uitgaan van den keizer Augustus,
dat Babel worde herbouwd; en dus mag die bouw
ditmaal ook zeer voorspoedig zijn; want zoo wordt
de spraak definitief verward.

Augustus mag wel de zelfstandigheid van Israël
opheffen, en het inlijven bij Rome; want God heeft
juist een sloopster nodig. Het oude rasterwerk kan
nu vervallen; want de ure komt, en is nu, dat de
zegen van Abraham uitgaat tot alle volken. Hij
mag nu wel de organisatie van het wereldrijk
gaan perfectioneeren; want de heilbaan moet wor-
den gelegd, waarlangs de Christus straks kan
rijden op het Woord der waarheid, opdat Hij
heersche van zee tot zee.

En daarom is deze beschrijving niet maar het
middel, waardoor God in Zijn voorzienigheid zorg-
de voor de vervulling van Micha 5:1; niet maar
het middel, waardoor Hij Christus Zijn geboorte-
plaats deed bereiken. Want Hij zorgde zoo voor de
vervulling van al Zijn woorden, van Zijn eene
Woord. Hij baande zoo niet maar den weg tot de
plaats der geboorte, maar voor het feit van
Golgotha, en voor de verhooring op Paschen, en
voor Pinksteren met zijn wereldkerk, en voor den
jongsten dag met den finalen val van Babel, en de
consolidatie en consummatie van den troon van
David. Daarom was deze beschrijving groot voor
de komst van het Koninkrijk der hemelen.

K.

B. H.